

Hjelpemiddel for flytende tale

Voksne personer som stammer og som er i jobb kan i dag søke om å få dekket hjelpemiddel for flytende tale hos NAV. Denne forsøksordningen fordrer en diskusjon om hvordan vi prøver ut hjelpemidler på personer som stammer, hevder artikkelforfatteren. Han hevder at resultatet av en utprøving er avhengig av situasjonen hjelpemiddelet prøves ut i. Artikkelen tar også opp søknadsprosessen i forhold til NAV.

I denne artikkelen diskuteres kort erfaringer med utprøving av tekniske hjelpemidler for flytende tale. Hjelpemidlene kan tilby Forsinket auditiv feedback (DAF), og Frekvens forandret feedback (FAF), og har forskjellig ytre form. I Norge formidles hjelpemidlene SmallTalk og Speecheasy. Effekten av disse apparatene er studert i langt større grad enn effekten av andre apparater.

Effekten av hjelpemidler for flytende tale er dokumentert i studier med god design (Kehoe, 2009). Få studier har imidlertid diskutert erfaringene med utprøving av de. Slik diskusjon er viktig blant for å kunne optimalisere muligheten for at klienten opplever en god effekt av hjelpemidlet på sin tale under utprøvingen. En person kan ha svært god nytte av hjelpemidlet over tid, selv om effekten ikke er god ved utprøving.

Det er spesielt to forhold som har pekt seg ut som sentrale for at personen som stammer skal oppleve en god effekt av hjelpemiddelet i utprøvingen: Det første er personens motivasjon, det andre er forandring av det tilvendte ineffektive talemønster som gir stamming. Med ineffektivt talemønster siktes det her til fravær av et hensiktsmessig pustemønster og fravær av hensiktsmessig bruk av talemuskulatur.

Når det gjelder motivasjon har personer som stammer veldig forskjellige forventninger til utprøvingen. Den optimale nytten av hjelpemiddel for flytende tale ser vi når klienten forventer at gode taleopplevelser med hjelpemiddelet skal bli et springbrett for flere slike opplevelser, og føre til ønsket sosial og personlig mestring. Mer taleflyt hos personer som stammer er vist å være forbundet med en opplevelse av å være en person som mestrer meningsfull kommunikasjon (Bloodstein, 1995; Green, 1997a,b).

Betydningen av slike 'personlige' forventninger til hjelpemiddelet kan ikke overdrives. Alternativt kan vi oppleve at personer som stammer er veldig opptatt av mindre stamming her og nå og at hjelpemiddelet skal skjule stammingen og det faktum at personen stammer. Fokuset er da på hindringene

stammingen utgjør, og vår erfaring er da at personer som stammer ikke oppnår den flyten i talen som hjelpemiddelet kan være i stand til å hjelpe de med.

Den helt unike effekten av hjelpemidler for flytende tale ser vi når utprøvingen fører til en god opplevelse av muligheten for å snakke flytende når en selv ønsker det. Denne effekten ser vi spesielt på klienter som prøver ut hjelpemiddelet i en periode i livet der de aktivt møter nye utfordringer, for eksempel i forbindelse med sosiale mål og jobbkarriere. Som en person sa: 'hjelpemiddelet har hjulpet meg til å forandre det sosiale livet mitt og vise hva jeg er god for'.

Denne helt unike effekten i utprøvingen av hjelpemidler for flytende tale har også en talemessig forklaring. Forsinkelsen hjelpemidlene tilbyr gjør det umulig for klienten å forandre sitt tilvendte ineffektive talemønster. Som følge av forsinkelsen snakker personen automatisk saktere og må derfor puste oftere og dypere. Vår erfaring er at et mer hensiktsmessig pustemønster er en av de viktigste læringseffektene i utprøvingen. Manuell regulering av DAF og FAF under utprøving hever denne læringseffekten.

Vår erfaring er også at en bør observere hvordan personens talemuskulatur blir påvirket i utprøvingen. Denne muskulaturen er noe personen har brukt uhensiktsmessig hver dag over mange år, og det har blitt en vane. Vår erfaring er at en opplevelse av den unike effekten av hjelpemiddelet er sammenfallende med at personer som stammer oppdager hvordan

Tom Green

er spesialist i klinisk psykologi. Han arbeider som privatpraktiserende psykolog. Green har arbeidet med stamming ved Bredtvet kompetansesenter, spesialpedagogisk kompetansesenter for språk og tale, fra 1989 til 2006, og har publisert flere artikler om emnet i internasjonale tidsskrifter.
E-post: tom@norresource.no

talemuskulaturen kan fungere på en annen og mer effektiv måte enn tidligere. For et effektivt resultat av utprøvingen, konsultér derfor alltid en logoped som har erfaring med bruk av hjelpemiddel for flytende tale.

Referanse:

Bloodstein, O. A Handbook of stuttering. 4th ed London, Chapman & Hall, 1995.

Green, T. The effect of stuttering upon psychosocial adjustment and personality characteristics. Log Phon Vocol, 1997; 22; 25-38.

Green, T. The production of meaningful communication and stuttering severity. Log Phon Vocol, 1997; 22; 177-186.

Kehoe, David Thomas. No Miracle Cures. University College Press. 2009.

Nedenfor finner du søknadsprosessen til NAV

Gå inn på: www.nav.no

Trykk på helsetjenester (til høyre på skjermen, oppe)

Trykk på hjelpemidler (til venstre på skjermen)

Under hjelpemidler, trykk på skjemaer (under hjelpemidler) (til venstre på skjermen)

Skjema nr 3 fra toppen:

Søknad om hjelpemidler, tolkehjelp (ny bruker), lese- og sekretærhjelp og funksjonsassistent

Skriv ut skjemaet

Fyll ut skjema. Legg ved bekreftelse på at du er i jobb, utdanning eller attføring.

Legg ved uttalelse av lege eller logoped på behovet.

Leveres til Hjelpemiddelsentralen i fylket ditt.

Det kan bli forandringer i søknadsprosessen.

Kontakt tom@norresource.no for oppdatering.

**«IT'S ABOUT TIME...
...to recognize cluttering!»**

Dette er tittelen på den første internasjonale online-konferansen om løpsk tale.

Konferansen er tilgjengelig og åpen for publikum fra 14. april til 5. mai 2010.

Alle som er interessert i temaet, er velkommen til å delta.

Du finner mer informasjon om konferansen på: <http://www.stutteringhomepage.com>